

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harphii Theologi Ervditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiæ Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

De triplici actu pietatis, & de religione, cuius actus interiores sunt deuotio
& oratio, exteriores verò adoratio & sacrificij oblatio, & de adoratione
latriæ, duliæ, & hyperduliæ. Cap. LXXXV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

Ibidem.

Lucæ. 6.

amplectendum. Cuius summa consistit in interiori puritate & tranquillitate. Non enim pie potest affici, nisi amicitia sanctitatem. Sequitur: *Promissionem habens vitæ, quæ nunc est*, id est, vitæ gratiæ in presenti, cui retribuit *mensuram bonam, confertam, coagitatam, & superfluentem*: & *future* id est, vitæ gloriæ. Quia dicit ibidem Ambrosius, quod pietatem sequens, si lubricum carnis patitur, vapulabit quidem, sed non peribit. Quod, secundum Thomam in quarto, intelligitur de lubrico mortali. Quod autem dicitur, non peribit, non est intelligendum secundum necessitatem, sed secundum quandam dispositionem: quia per hoc, quod operibus pietatis vacat, existens in mortali, se disponit ad gratiam, quod non facile permittatur ire in perditionem. Vnde Hieronymus: *Nō memini me legisse mala morte mortuum, qui libenter exercuit opera pietatis*. Habet enim multos intercessores, & impossibile est multorum preces non exaudiri.

De triplici actu pietatis, & de religione, cuius actus interiores sunt devotio & oratio, exteriores verò adoratio & sacrificij oblatio, & de adoracione latrice, dulci, & hyperdulci.

Cap. LXXXV.

Actus pietatis.

Philip. 2.

Quam pulchra sunt mamma tua soror mea sponsa. Vt cumque iam expediti de virtute pietatis & dono, nunc de effectibus illius breviter prosequamur. Habet enim hæc pietas actus triplices. Quorum primus in cultu Dei consistit, id est, in professione & amorosa reuerentia, ac omni subiectione diuinæ maiestatis, non propter debitum, sed propter condignum: quia Deus honore & reuerentia, ac omni subiectione dignissimus est: & ex eo sequitur, propter eius reuerentiam etiam honorare Sanctos eius, tanquam participes bonitatis & beatitudinis eius. Secundus actus est in veneratione sacræ Scripturæ, siue intellectæ, siue non intellectæ, ut ei, propter reuerentiam, quæ exhibet, non contradicatur, sed firmiter credatur, tenaciter inhaereatur, sollicitè custodiatur, & fideliter dispensetur, & secundum eam sine offensione conuersetur *in medio nationis prauæ & peruersæ*. Tertius actus est in honoratione proximi, ut in reuerentia superiorum, in conformitate æqualium, & in subuentione miserorum. Et hi tres actus eandem regulam & mensuram habent, scilicet diuinam reuerentiã, qua Deus dignissimus est. De vltimis duobus actibus dictum est supra: qui nihilominus in actu primo virtualiter includuntur: quia nemo potest pie affici ad Deum, nisi.

nisi amet sanctitatem, nec amare potest sanctitatem, nisi foueat fraternam charitatem. Summa igitur Christianæ pietatis consistit in reuerentia venerationis diuinæ, sicut in Ecclesiastico dicitur: *In diebus peccatorum corroborauit pietatem*, id est, cultum diuinum. Secundò in custodia sanctitatis intrinsecæ, quia non potest homo piè affici, nisi amet sanctitatem. Hæc autem pietas, secundum Bernardum, est iugis Dei memoria, continentia intentionis, actio ad intelligentiam eius, indefessa affectio in amore eius vt nulla vnquam seruum Dei, nõ dicam dies, sed nec hora inueniat, nisi vel in exercitij labore, & proficiendi studio; vel in experiètiæ dulcedine, & fruendi gaudio. Tertio in affluètia miserationis fraternæ, de qua dicit Bernardus: O pietas clementissima, quæ non desinit sua largiri, non solum his, vbi nullum inuenit meritum; sed etiã ijs, vbi totum videtur contrariu. De primo igitur actu proficundo, sciendum est, quod religio non quemlibet cultum, sed cultum Dei significat, qui est primus actus pietatis. Dicitur enim religio à re-

Pietas in
quo con-
sistit.
Eccles. 49.

Religio
vnde.

Religio
quid.

Religioni
requiri
tria.

Actus quib⁹
quis ordi-
natur ad
Deum.

est proprium religionis, in quantum homo se Deo per orationem subiicit, & orando proficitur se indigere Deo, sicut fuorum auctore beneficiorum. Adoratio verò similiter ordinatur ad Dei reuerentiam: quia adorare est ad Deum, qui solus est adorandus, tota mentis intentione tendere. Denique, sacrificium Deo offerre ex hoc solum habet laudē, quòd fit propter diuinam reuerentiam. Et hoc etiam est actus religionis, eò quòd sacrificium soli Deo est offerendum. Quia sacrificium exterius est signum interioris sacrificij, quo nos Deo offerimus, si ut nostrā principio creationis, & fini nostrae beatitudinis. Adoratio verò triplex est, λατρεία, δουλεία, & πάρε δουλεία, quia adoratio est quaedam reuerentia, quae debetur alicui propter aliquam excellentiam: Est ergo quaedam reuerentia, quae soli Deo debetur, & incommunicabilis alijs: qualis est adoratio λατρεία, eo quòd à solo Deo dependet, vt à principio creante, conseruante, & beatificante: cuius λατρεία proprius actus est oblatio sacrificij, quod offerri debet soli Deo: quia omne sacrificiū offertur propter remissionem culpae, propter infusionē gratiae, & propter adeptionem gloriae, quae tria fiunt à solo Deo principaliter: ideo talis honor est incommunicabilis omni creaturae. Est etiam aliud honor communicabilis creaturae, qualis est adoratio δουλεία, quae reddit honorem debitum homini, vel ratione dominij, vel alicuius excellentiae à Deo sibi communicatae. Est & aliud honor creaturae communicabilis excellenter & singulariter, qualis est adoratio πάρε δουλεία, qualis super duliam ad latrām accedēs: quae creaturae debetur ex vnione maxima, vel affinitate ad Deū, vt patet in Christi humanitate, quae creata est tam pulchra, tam sancta, tam perfecta, quòd singulariter ei debetur adoratio hyperduliae. Et etiam patet in beata Virgine Dei Matre. Honor enim illi debitus est cuiusdam prerogatiuae singularis: vt pote in qua habitauit plenitudo diuinitatis nouem mensibus. De adoratione denique crucis Christi sciendum, quòd crux, si consideretur à nobis vt res quaedam insensibilis, puta ligam sculptū vel pictū, tūc ei nullus honor debetur, eò quòd honor solummodo debetur creaturae rationali. Si verò consideretur in quantum est res quaedam Christi, tūc à nobis est adoranda, adoratione quidem hyperduliae: tamen honor maior tūc debetur Beatae Virgini quàm cruci. Cū enim coniunctio ad Christum sit causa honoris: ideo vbi maior coniunctio ad Christum, ibi maior honor exhiberi debet. Sed Christo cōiunctior est Mater Christi, quàm crux Christi, ideo &c. Si denique crux consideretur, vt est imago

Cru. Christi
quomodo
veneranda.

imago Christi crucifixi, tunc maior honor est exhibendus cruci quam Beatæ Virgini, quia tunc crux adorari debet adoratione latriæ: cum Beata Virgo solum adoratur adoratione hyperdulie. Alia autem instrumenta passionis & mortis Christi, sicut clavi, lancea, corona spinea, & similia, non adorantur à nobis adoratione latriæ, sicut crux Christi: quod est ex eo, quia non representant imaginem Christi, sicut crux, quæ dicitur *signum Fily hominis*, quod apparebit in celo. Et quamvis huiusmodi arma passionis Christi ex contactu sacri corporis & sanguinis Christi decenter adoremus, ut dicit Damascenus, non tamen adoratione latriæ, sicut crucem adoramus. Et hæc quidem adoratio principaliter mente fieri debet: quia principaliter consistit in interiori Dei reuerentia; quæ ex speciali mentis deuotione procedit, & ordinatur ad eam habendam, conseruandam, & augmentandam. Unde apud Iohannem dicitur: *Veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veritate*. Secundario verò fieri debet corpore, ut sic pereat, quæ per corpus exhibemus, affectus noster inflammetur ad Deum diligendum, & ei se subiiciendum. Sic etiam oratio principaliter fieri debet affectibus, secundario debet exprimi verbis; iuxta illud Apostoli; *Orabo spiritu, orabo & mente*. Denique, religionis actus imperatos, quos producit mediantribus virtutibus, quibus imperat, tangit sanctus Iacobus, ubi dicit: *Religio mundâ & immaculata hæc est. Visitare pupillos & viduas in tribulatione eorum, & immaculatum se custodire ab hoc seculo*. Vbi primò tangitur actus imperatus à religione, & elicitus à misericordia, cum dicitur: *Visitate*, &c. secundò tangitur actus imperatus à religione, & elicitus à temperantia, cum additur, *& immaculatum se custodire ab hoc seculo*.

De virtutibus Theologicis in generali, & in speciali de fide secundum tres actus eius interiores: quæ sunt credere Deum, Deo, & in Deum. Cap. LXXXVI.

Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata? Cantic. 6. Quæ est ista, scilicet anima Christiana tam admirabilis, tam venerabilis, tam commendabilis, quæ solet esse tam abiecta, tam vilis, quæ progreditur sicut aurora consurgens, à tenebris ignorantie, cæcitatatis, & infidelitatis, ad lucem notitiæ, veritatis, ac credulitatis, & de virtute in virtutem proficiendo? Et hoc simul surgens intellectu pariter & affe-

Bbb 3. Au, iu-

Instrumeta
passionis
Christi ve-
neranda.
Matth. 24.

Ioan. 4.

1. Cor. 14.

Iacob. 1.